

**Η κλιματική πολιτική μεταμφιεσμένη σε ανθρώπινα
δικαιώματα, στο
«Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Κλιματικής Αλλαγής»**

**Νομικά, πολιτικά και οικονομικά θέματα στις υποθέσεις
κλιματικής αλλαγής ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Αναφορά για την Ομάδα ECR,
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Βρυξέλλες**

**Dr. Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.
Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.**

Βρυξέλλες, 20 Μαΐου 2021

Σύνοψη

Η υπόθεση Ντουάρτε εν συντομία

Στην υπόθεση Ντουάρτε, έξι ανήλικοι από την Πορτογαλία προσέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ECtHR) σχετικά με την παραβίαση του «δικαιώματός τους για ζωή και οικογενειακή ζωή», από 33 χώρες που θεωρούν ότι έχουν υιοθετήσει ανεπαρκείς κλιματικές πολιτικές.

Διατυπώνουν μια σειρά από απαιτήσεις, μεταξύ των οποίων (1) η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, (2) η δραστική μείωση των εξαγωγών ορυκτών καυσίμων, (3) δραστικά μέτρα αντιστάθμισης των εκπομπών ρύπων που σχετίζονται με την εισαγωγή προϊόντων, και (4) μέτρα που θα εξαναγκάσουν τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο, να περιορίσουν της εκπομπές ρύπων σε ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής τους.

Σε όλους τους τομείς αυτούς, οι εκπομπές ρύπων πρέπει να εκμηδενιστούν, σε ανταπόκριση προς την «έκτακτη κλιματική ανάγκη». Μετά από μια ευνοϊκή απόφαση του ECtHR, θα μπορούν να προχωρήσουν σε περαιτέρω προσφυγές, σε εθνικό επίπεδο, κατά των χωρών που δεν προσπαθούν αρκετά να επιτύχουν τους εν λόγω στόχους. Οι χώρες κατά των οποίων προσφεύγουν, δεν θα έχουν άλλη επιλογή από το να συμμορφωθούν με την απόφαση του Δικαστηρίου, καθώς δεν υπάρχει δυνατότητα έφεσης.

Τεράστιες συνέπειες για την οικονομία και τη δημοκρατία

Διακυβεύεται η αποδοτικότητα ολόκληρου του οικονομικού συστήματος, καθώς το κόστος συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις, τόσο για τις εταιρίες όσο και για τις χώρες, είναι δυσθεώρητο. Μια τέτοια απόφαση θα «γονάτιζε» την οικονομία πολλών χωρών, με όλες τις συνέπειες που θα είχε αυτό.

Εκτός από τον οικονομικό αντίκτυπο, που είναι δύσκολο να υπερεκτιμηθεί, θα υπήρχαν και τεράστιες συνέπειες για τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου. Με μια απόφαση υπέρ των προσφευγόντων, η κλιματική πολιτική θα αφαιρεθεί μόνιμα από την τακτική διαδικασία λήψης πολιτικών αποφάσεων, όπου οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι και οι διοικητικοί υπάλληλοι έχουν τη δυνατότητα να ζυγίζουν τα εμπλεκόμενα συμφέροντα, να αξιολογούν την πολιτική και να προβαίνουν στις απαιτούμενες διορθώσεις και ρυθμίσεις όπου χρειάζεται.

Κομματισμός, μεροληψία και ακτιβισμός

Φαίνεται πολύ πιθανό οι ανήλικοι Πορτογάλοι, που στην πραγματικότητα είναι πιόνια που κρύβουν πίσω τους ακτιβιστικές οργανώσεις, να κερδίσουν στο δικαστήριο. Με βάση αρκετές υποθέσεις και αποφάσεις, φαίνεται ότι οι δικαστές του ECtHR επιδεικνύουν μια συγκεκριμένη μεροληψία, που μπορεί εύκολα να ονομαστεί και κομματική.

- **Πρώτον**, η προσφυγή αυτή θα έπρεπε να έχει απορριφθεί άμεσα, λόγω του γεγονότος ότι παρακάμπτει εντελώς την εθνική δικαστική διαδικασία. Παρόλο που αυτό είναι συνήθως

πάγια απαίτηση για τις προσφυγές ενώπιον του ECtHR, αυτή η υπόθεση είχε ειδική, προνομιακή μεταχείριση λόγω του ότι θεωρήθηκε «επείγουσα».

- **Δεύτερον**, το ECtHR, με δική του πρωτοβουλία, προσέθεσε στην προσφυγή των ανήλικων προσφευγόντων, τον όρο «βασανιστήρια».

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, φαίνεται ότι μία «ανεπαρκής κλιματική πολιτική» μπορεί να ισοδυναμεί με βασανιστήριο ή απάνθρωπη μεταχείριση.

- **Τρίτον**, οι δικαστές που εμπλέκονται στην υπόθεση έχουν ήδη αποφανθεί δημόσια για την «αδιαμφισβήτητη ύπαρξη μιας κλιματικής έκτακτης ανάγκης» που απαιτεί επείγουσα δράση, με τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου να αναφέρεται στο ECtHR ως «Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Κλιματικής Αλλαγής» σε μία ομιλία του. Μίλησε επίσης ενθαρρυντικά για την πιθανότητα επιτυχίας της «κλιματικής δικαιοσύνης», πράγμα που μπορεί να εννοηθεί και ως ανοικτή πρόσκληση προς τους κλιματικούς ακτιβιστές, να ζητούν την βοήθεια του Δικαστηρίου στις προσπάθειές τους να επιβάλλουν την κλιματική πολιτική που ονειρεύονται, στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο.
- **Τέταρτον**, το ECtHR έχει απορρίψει ένα εκτενώς τεκμηριωμένο αίτημα για παρέμβαση, το οποίο κατατέθηκε από ενδιαφερόμενους Ευρωβουλευτές, δίχως να αιτιολογήσει τη σχετική του απόφαση. Της ίδιας αντιμετώπισης έτυχε και μία ομάδα με εξειδίκευση στο συνταγματικό δίκαιο, καθώς και ένας οργανισμός επικριτικός της κλιματικής πολιτικής και της επιστημονικής της βάσης. Ωστόσο, έχουν επιτραπεί παρεμβάσεις από οργανισμούς που συντάσσονται εμφανώς με τους προσφεύγοντες.

Η υπόθεση αυτή, συνεπώς, ευθυγραμμίζεται με μία τάση που υφίσταται εδώ και καιρό, όπου οι δικαστές του ECtHR κάνουν χρήση πολιτικού ακτιβισμού που αποτελεί άμεση απειλή για τη διάκριση των εξουσιών. Η δίκαιη δίκη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν είναι εξασφαλισμένη.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως πρόσχημα

Η υπόθεση Ντουάρτε αποδεικνύει πως οι κλιματικοί ακτιβιστές έχουν βρει σύμμαχο τους δικαστές με τους οποίους έχουν κοινό ιδεολογικό προσανατολισμό. Με πρόσχημα τα ανθρώπινα δικαιώματα, η κλιματική πολιτική ανάγεται σε μη αναστρέψιμη δικαστική υπαγόρευση, επί της οποίας δεν υπάρχει καμία δυνατότητα δημοκρατικού ελέγχου. Οι δικαστικές αρχές που υπαγορεύουν πολιτικές σε δημοκρατικά εκλεγμένες κυβερνήσεις δεν εφαρμόζουν τον νόμο - αντίθετα, δημιουργούν δικό τους. Οι εμπλεκόμενοι δικαστές δεν προσπαθούν καν να κρύψουν τη μεροληψία τους.

Συμπέρασμα

Το κράτος δικαίου και η διάκριση των εξουσιών πρέπει να αποκατασταθούν. Είναι απαράδεκτο να γίνεται κατάχρηση μιας συνθήκης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, από τους δικαστές, με σκοπό την επιβολή κλιματικής πολιτικής στις χώρες της Ευρώπης με καταναγκαστικό τρόπο. Η λήψη αποφάσεων που θα έπρεπε να γίνεται στον πολιτικό χώρο βρίσκεται σε ομηρία, υπονομεύοντας ολόκληρο το μοντέλο δημοκρατικής διακυβέρνησης και διαβρώνοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών στη διακυβέρνηση. Το ECtHR έχει αναδειχθεί σε κομματικό θεσμό που εμπλέκεται ενεργά

στην πολιτική, χωρίς να έχει καμία τέτοια εντολή. Ας επιστρέψει το ECtHR στον ρόλο του, ως προστάτης των ανθρώπινων δικαιωμάτων, και ας πάψει να είναι ένας θεσμός που υπονομεύει τη δημοκρατία, την πολιτική και το κράτος δικαίου.